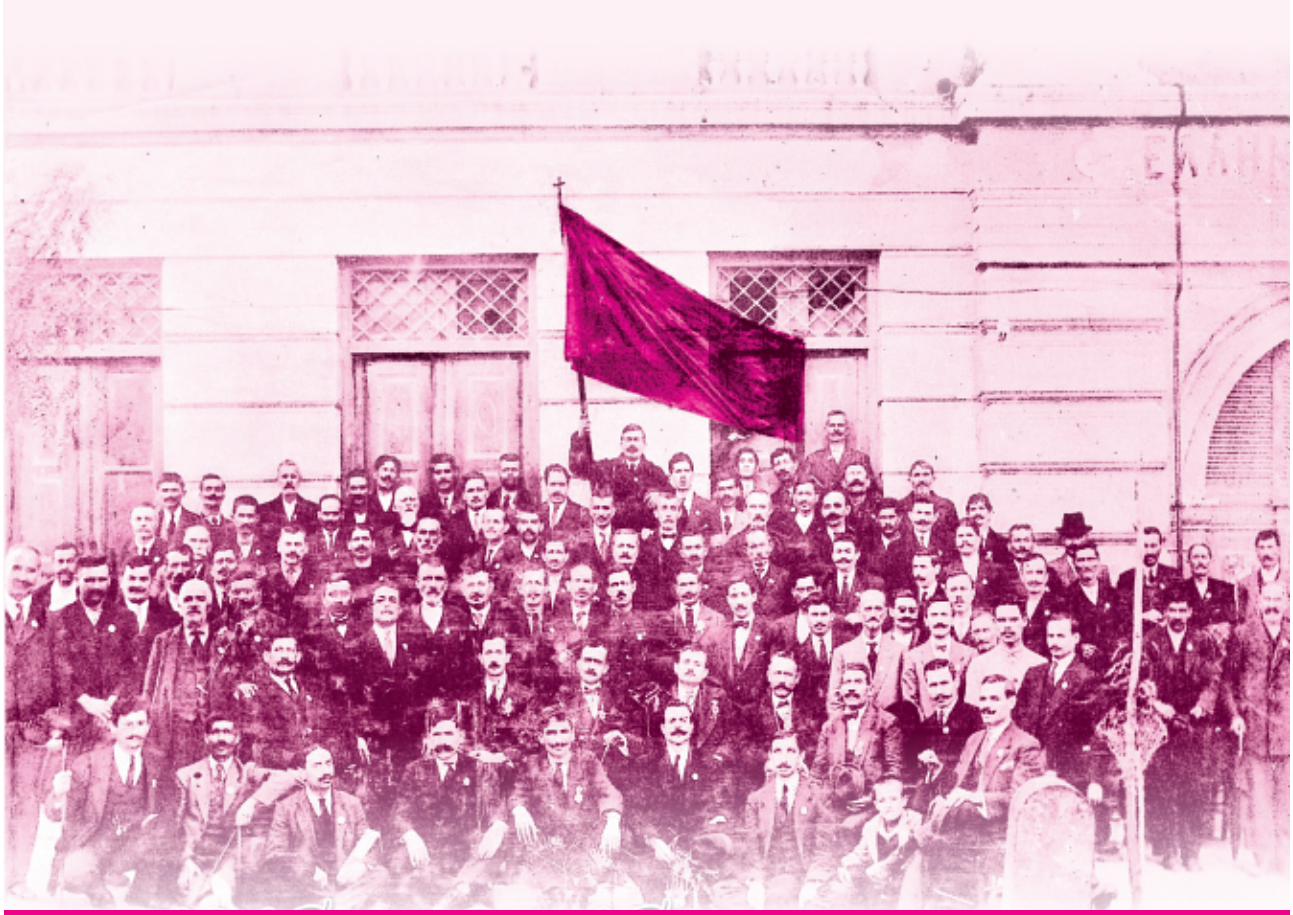
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, Τεύχος 244, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2018

ΙΝΕ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ

100 Χρόνια Συνδικάτα:
Βασικοί σταθμοί του εργατικού κινήματος στην Ελλάδα

Το σύγχρονο εργασιακό τοπίο στα μίντια

• Δραστηριότητες του ΙΝΕ

Το σύγχρονο εργασιακό τοπίο στα μίντια[1]

του Απόστολου Καψάλη

Εισαγωγικά

Από τα τέλη της προηγούμενης δεκαετίας μέχρι σήμερα οι συνέπειες της οικονομικής ύφεσης και κρίσης στο σύνολο της ελληνικής αγοράς εργασίας καταγράφονται καταστροφικές. Οι κυριότερες επιπτώσεις είναι η πολύ υψηλή ανεργία σε ποσοστά άνω του 20%, η σημαντική μείωση της απασχόλησης, η απορρύθμιση των ατομικών εργασιακών σχέσεων και κυρίως η πλήρης αποδόμηση του συλλογικού εργατικού δικαίου. Παρατηρείται συγκεκριμένα μια συνολική και πολύπλευρη υποβάθμιση του παράγοντα *εργασία* στην εξίσωση της αναπτυξιακής και οικονομικής πολιτικής, ενώ, αναμφίβολα, τα κοινωνικά δικαιώματα αποτελούν το βασικότερο θύμα των πολιτικών λιτότητας.

Ο χώρος των μίντια δεν αποτελεί εξαίρεση. Βρέθηκε δε εξ αρχής στο μάτι του κυκλώνα επιπλέον και για λόγους που έχουν να κάνουν αφενός με την αναδιάρθρωση του επιχειρηματικού τοπίου και αφετέρου με την είσοδο νέων τεχνολογικών μέσων και καινοτόμων ψηφιακών μεθόδων ενημέρωσης. Παρόλα αυτά, διαπιστώνεται ότι η σχετική ελληνική βιβλιογραφία παραμένει περιορισμένη, εάν όχι ελλιπής, εφόσον οι μελέτες που εστιάζουν, ή συμπεριλαμβάνουν έστω, το ζήτημα των εργασιακών σχέσεων -ιδίως μετά το 2010- είναι ελάχιστες[2] και τα δημοσιευμένα στατιστικά δεδομένα σχεδόν ανύπαρκτα.

Ως εκ τούτου για τις ανάγκες αυτής της εισήγησης αντλούνται στοιχεία από όλες τις διαθέσιμες βάσεις στατιστικών δεδομένων για την ελληνική αγορά εργασίας, με έμφαση στα επαγγέλματα που συμπεριλαμβάνονται στο χώρο των μέσων μαζικής ενημέρωσης εν γένει και δευτερευόντως, όταν αυτό ήταν εφικτό, στον χώρο ειδικότερα

1 Το κείμενο αυτό αποτελεί περίληψη της εισήγησης που παρουσιάστηκε στο πλαίσιο του 5ου Διεθνούς Σχολείου του ΠΣΑΤ στις 13 Οκτωβρίου 2018 στην Αρχαία Ολυμπία.

2 Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται ενδεικτικά: Δαλκαβούκης Β. και Σπυριδάκης Μ. (2017), «Από την ασφάλεια στην επισφάλεια: η περίπτωση του κλάδου των ελληνικών ΜΜΕ σε νεοφιλελεύθερους καιρούς», Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη, 2017 12 (2), 115-128 (στα αγγλικά); Μορφωτικό Ίδρυμα ΕΣΗΕΑ, *Κρίση και Εργασία*, 2012.

του αθλητικού τύπου. Σε ό,τι αφορά σε αυτές τις πηγές διευκρινίζεται ότι τα στατιστικά στοιχεία προέρχονται:

- πρώτον, από τις έρευνες εργατικού δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ, την επεξεργασία των οποίων επιτέλεσε ο επιστημονικός συνεργάτης του ΙΝΕ Γιώργος Κρητικίδης,
- δεύτερον, από το πληροφοριακό σύστημα ΕΡΓΑΝΗ του Υπουργείου Εργασίας, το οποίο λειτουργεί με την ευθύνη του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας,
- τρίτον, από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα του ίδιου φορέα (ΟΠΣ-ΣΕΠΕ) και
- τέταρτον, επικουρικά από άλλες πηγές, όπως ενδεικτικά από τα στοιχεία που διατηρούν οι αρμόδιες υπηρεσίες των συνδικαλιστικών δημοσιογραφικών ενώσεων.

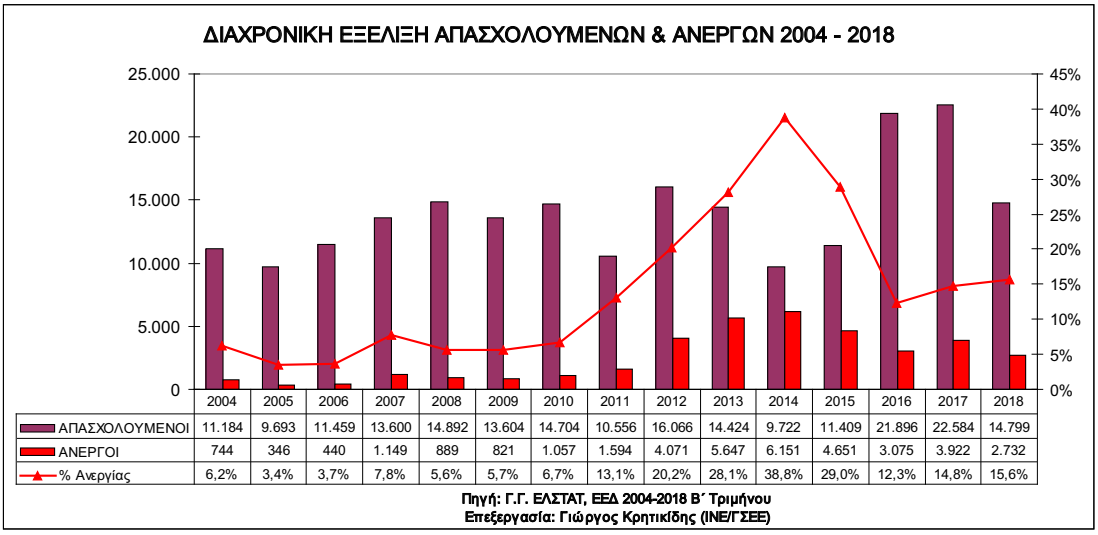
Τέλος, σκοπός της εργασίας τούτης δεν είναι παρά η διατύπωση ορισμένων υποθέσεων εργασίας, υπό τη μορφή πέντε προσωρινών συμπερασμάτων εξαγομένων από μια πρώτη μελετητική προσέγγιση της απασχόλησης και των εργασιακών σχέσεων στον χώρο τον μίντια, η οποία φιλοδοξεί να αποτελέσει το έναυσμα για περαιτέρω δημοσιογραφική αναζήτηση και επιστημονική έρευνα.

Ι. Ανεργία

Σε ό,τι αφορά στην εξέλιξη της ανεργίας στον κλάδο των μέσων μαζικής ενημέρωσης παρατηρείται, κατ' αρχάς, ότι μέχρι το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης τα αντίστοιχα ποσοστά διατηρήθηκαν σε χαμηλά επίπεδα, συνήθως χαμηλότερα του εθνικού μέσου όρου.

Εν συνεχεία, μετά το 2010 τα ποσοστά αυτά εκτινάσσονται ακολουθώντας την αντίστοιχη εξέλιξη σε όλους τους άλλους κλάδους της ελληνικής οικονομίας φτάνοντας, μάλιστα, ακόμη και στο 39% (2014) εξαιτίας και της διακοπής της λειτουργίας μεγάλων μέσων ενημέρωσης με αυξημένο αριθμό εργαζομένων. Την τελευταία τετραετία το ποσοστό ανεργίας υποχωρεί σημαντικά έως και στο 12% (2016) και διατηρείται αρκετά χαμηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο, ωστόσο τα δύο τελευταία χρόνια εμφανίζει τάσεις μικρής επανα-κλιμάκωσης φτάνοντας στο 15,5% το 2018, όπως φαίνεται και στο ακόλουθο **Διάγραμμα 1**:

Διάγραμμα 1: Διαχρονική εξέλιξη της Απασχόλησης και των Ανέργων, 2004-2018

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	11.184	9.693	11.459	13.600	14.892	13.604	14.704	10.556	16.066	14.424	9.722	11.409	21.896	22.584	14.799
ΑΝΕΡΓΟΙ	744	346	440	1.149	889	821	1.057	1.594	4.071	5.647	6.151	4.651	3.075	3.922	2.732
% Ανεργίας	6,2%	3,4%	3,7%	7,8%	5,6%	5,7%	6,7%	13,1%	20,2%	28,1%	38,8%	29,0%	12,3%	14,8%	15,6%

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2004-2018 Β΄ Τριμήνου
Επεξεργασία: Γιώργος Κρητικίδης (ΙΝΕ/ΓΣΕΕ)

Το **πρώτο συμπέρασμα**, το οποίο μπορεί να εξαχθεί είναι ότι, με εξαίρεση την πολύ κακή περίοδο 2012-2015, την τελευταία δεκαπενταετία στο χώρο των μίντια τα ποσοστά ανεργίας φαίνεται να είναι υψηλά μεν αλλά συγκρατημένα, σε σύγκριση, έστω, με άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας ή με τον εθνικό μέσο ποσοστό ανεργίας (**Πίνακας 1**), χωρίς αυτό, βεβαίως, να σημαίνει ότι δεν αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αφορούν στους χιλιάδες απασχολούμενους του κλάδου.

ΙΙ. Απασχόληση

Ένα **δεύτερο συμπέρασμα** αφορά στην απασχόληση, η οποία διατηρείται διαχρονικά αυξημένη στα μέσα ενημέρωσης, γεγονός που πιστοποιεί τη διαρκή δυναμική προσέλκυσης εργαζομένων και ανέργων στον κλάδο.

Όπως φαίνεται και από τον ακόλουθο **Πίνακα 1**, το φαινόμενο της δυναμικής της απασχόλησης στο χώρο των μίντια παρατηρείται και στα χρόνια μετά το 2010, εφόσον κατά μέσο όρο την περίοδο 2004-2010 αφορά σε 12.734 άτομα και την περίοδο 2011-2018 σε 16.501. Ενδεικτικά, οι απασχολούμενοι τα έτη 2012 (16.066) και 2013 (14.424) είναι πολύ περισσότεροι ακόμη και από αυτόν τον ετήσιο μέσο όρο της προ-μνημονιακής περιόδου 2004-2010.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Στοιχεία απασχόλησης και ανεργίας στον χώρο των μίντια
273 Συγγραφείς, δημοσιογράφοι & συναφή επαγγέλματα (2004-2010)
264 Συγγραφείς, δημοσιογράφοι & επαγγελματίες του γλωσσικού τομέα (2011-2018)

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧ/ΝΩΝ	ΜΙΣΘΩΤΟΙ	ΜΗ ΜΙΣΘΩΤΟΙ	ΑΝΕΡΓΟΙ	ΚΛΑΔΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	ΕΘΝΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	ΜΕΡΙΔΙΟ ΜΙΣΘΩΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΜΕΡΙΔΙΟ ΜΗ ΜΙΣΘΩΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
2004	11.184	9.467	1.716	744	6,2%	10,3%	84,7%	15,3%
2005	9.693	8.714	979	346	3,4%	9,8%	89,9%	10,1%
2006	11.459	10.355	1.104	440	3,7%	8,9%	90,4%	9,6%
2007	13.600	12.159	1.441	1.149	7,8%	8,2%	89,4%	10,6%
2008	14.892	11.888	3.004	889	5,6%	7,3%	79,8%	20,2%
2009	13.604	12.121	1.483	821	5,7%	9,0%	89,1%	10,9%
2010	14.704	13.383	1.321	1.057	6,7%	12,0%	91,0%	9,0%
2011	10.556	7.359	3.196	1.594	13,1%	16,5%	69,7%	30,3%
2012	16.066	12.131	3.935	4.071	20,2%	23,8%	75,5%	24,5%
2013	14.424	11.257	3.167	5.647	28,1%	27,3%	78,0%	22,0%
2014	9.722	6.800	2.922	6.151	38,8%	26,6%	69,9%	30,1%
2015	11.409	9.107	2.302	4.651	29,0%	24,6%	79,8%	20,2%
2016	21.896	16.822	5.074	3.075	12,3%	23,1%	76,8%	23,2%
2017	22.584	19.007	3.577	3.922	14,8%	21,1%	84,2%	15,8%
2018	14.799	12.403	2.397	2.732	15,6%	19,0%	83,8%	16,2%

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ ΕΕΔ 2004-2018 Β΄ Τριμήνου

Επεξεργασία: Γιώργος Κρητικίδης (ΙΝΕ/ΓΣΕΕ)

Ωστόσο, το φαινόμενο που παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον είναι η παράλληλη συνύπαρξη δύο φαινομένων: από τη μια, ο πολύ μεγάλος αριθμός των απασχολούμενων της τελευταίας 3ετίας 2016-2018, κατά μέσο όρο περίπου 20.000 άτομα, και από την άλλη ο πολύ μεγάλος αριθμός των ανέργων, τόσο στα πολύ δύσκολα χρόνια 2012-2015 (κατά μέσο όρο 5.130 άνεργοι), όσο και στα χρόνια της μείωσης της ανεργίας και της αύξησης της απασχόλησης 2016-2018 (κατά μέσο όρο 3.234 άνεργοι). Αυτή η διαπίστωση αποτελεί ένδειξη ενός φαινομένου «**ανακύκλωσης**» εργαζομένων με μεγάλη προϋπηρεσία, οι οποίοι διατηρούνται επί μακρόν σε κατάσταση ανεργίας, τη στιγμή που προσλαμβάνονται στη θέση τους εργαζόμενοι/ες, ενδεχομένως μικρότερης ηλικίας και χαμηλότερων μισθολογικών απαιτήσεων[3].

Τέλος, οι μεγάλες αποκλίσεις ή τα σκαμπανεβάσματα στα απόλυτα μεγέθη της απασχόλησης και της ανεργίας από έτος σε έτος μετά το 2011 αποτελούν ένδειξη της επίδρασης που έχουν εξελίξεις, όπως η διακοπή λειτουργίας ή η επαναδραστηριοποίηση επιχειρήσεων (ενδεικτικά η ΕΡΤ) με μεγάλο αριθμό εργαζομένων, των οποίων το μερίδιο στη συνολική απασχόληση του κλάδου είναι προφανώς πολύ σημαντικό.

3 Αναλυτικότερα για το ζήτημα αυτό στο μεθεπόμενο κεφάλαιο IV.

III. Μισθωτή εργασία

Ένα **τρίτο συμπέρασμα** που προκύπτει από τη μελέτη των στατιστικών στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ (**Πίνακας 1**) είναι ότι μετά το 2011 διευρύνεται το **μερίδιο της μη μισθωτής εργασίας**, το οποίο συνιστά σοβαρή ένδειξη για ελαστικοποίηση των εργασιακών σχέσεων και για απορρύθμιση των εργασιακών δικαιωμάτων στον χώρο των μίντια. Έτσι, ενώ πριν την κρίση το ποσοστό της μη μισθωτής εργασίας (συμβάσεις έργου, ανεξαρτήτων υπηρεσιών κλπ) είναι πολύ χαμηλό κατά μέσο όρο περίπου 12% (αφορά δηλαδή σε μόνο 1 στους 10 απασχολούμενους), εν συνεχεία από το 2011 έως και το 2016 εκτινάσσεται στο 25% και αφορά πλέον σε 1 στους 4 απασχολούμενους.

Το ποσοστό αυτό μάλλον επιβεβαιώνεται και από άλλες βάσεις δεδομένων που αφορούν στην αγορά εργασίας στον χώρο των μίντια. Σε πρόσφατη ανακοίνωση[4] του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης αναφέρεται ότι σε περίπου 500 on line επιχειρήσεις οι συμβάσεις έργου αφορούν στο 29% των δημοσιογράφων, ήτοι επί συνόλου 7.864 δημοσιογράφων, οι 5.702 δηλώνονται ως μισθωτοί και οι 2.262 ως έχοντες συνάψει συμβάσεις έργου. Νωρίτερα, από το νεοσύστατο μητρώο on line μέσων -σύμφωνα με το ίδιο Υπουργείο- αναφέρεται[5] ότι από τους συνολικά 2.115 εργαζόμενους, οι μισοί είναι δημοσιογράφοι (1.040) εκ των οποίων οι 358 (ποσοστό 34%) απασχολούνται με σύμβαση έργου και οι υπόλοιποι 682 (ποσοστό 66%) με εξαρτημένη σχέση εργασίας.

Συνεπώς, τα χρόνια της μεγάλης κρίσης απασχόλησης για τον χώρο των μίντια δόθηκε η δυνατότητα για τη μείωση του εργασιακού κόστους και για την απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων για όσους διατηρούσαν μια θέση εργασίας. Παράλληλα με την αύξηση του ποσοστού της ανεργίας και του αριθμού των ανέργων, επεκτείνονται και οι ευέλικτες μορφές απασχόλησης, όπως ιδίως η από-μισθωτοποίηση ενός μεγάλου μέρους των απασχολούμενων στον κλάδο.

Ωστόσο, συνολικά για τον χώρο των μίντια την τελευταία 2ετία (2017-2018) σύμφωνα με τις έρευνες εργατικού δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ το μερίδιο της μισθωτής απασχόλησης δείχνει να επανακάμπτει και να ισορροπεί σε «φυσιολογικά» ή σε συνηθισμένα για τον κλάδο επίπεδα μισθωτής εργασίας, σε ποσοστό δηλαδή πάνω από 84%.

IV. Σταθερότητα στην απασχόληση

Όπως ήδη αναφέρθηκε, από τη μελέτη της εξέλιξης της απασχόλησης στο χώρο των μίντια διαμορφώνεται μια ισχυρή ένδειξη για μια τάση «**ανακύκλωσης**» εργαζομένων. Ο λόγος για μια διαδικασία αντικατάστασης παλαιών εργαζομένων με μεγάλη εμπειρία,

4 28/08/2017: http://www.mindigital.gr/index.php/press-office-gr/%CE%B4%CE%B5%CE%BB%CF%84%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CF%8D%CF%80%CE%BF%CF%85/1590-online-media.

5 21/09/2017: https://www.huffingtonpost.gr/2017/03/07/politiki-media-mitroo-online-meson-papopas-maris_n_15207856.html.

αυξημένες αποδοχές ή/και με ρυθμισμένες εργασιακές σχέσεις (κοινωνική ασφάλιση, τήρηση ωραρίων και αξιοπρεπών όρων και συνθηκών εργασίας), από νέους (σε ηλικία) ή από απλά νεοεισερχόμενους στον κλάδο με μειωμένα εργασιακά και κοινωνικά δικαιώματα και κυρίως με χαμηλότερες αποδοχές, ακόμη και κατά 40%-60%[6] στο περιβάλλον της ύφεσης και της κρίσης.

Η συγκεκριμένη υπόθεση εργασίας ισχυροποιείται από το **τέταρτο συμπέρασμα** που προκύπτει από την εξέταση των διαθέσιμων επίσημων στατιστικών δεδομένων, τα οποία πιστοποιούν μια **μεγάλη κινητικότητα και επισφάλεια στον κλάδο** από το 2012 και έπειτα, όταν παρατηρείται η είσοδος μεγάλου αριθμού εργαζομένων με ταυτόχρονη αύξηση των ανέργων. Πλέον συγκεκριμένα, από τα στοιχεία που αφορούν στις ροές της μισθωτής εργασίας με βάση τις καταγραφές που διατηρούνται στο πληροφοριακό σύστημα Εργάνη (**Πίνακας 2**) από τη θέση σε λειτουργία του συστήματος (Μάρτιος 2013) έως σήμερα (Οκτώβριος 2018) προκύπτουν τα εξής δύο στοιχεία:

α) το θετικό ισοζύγιο στις ροές απασχόλησης, εφόσον οι προσλήψεις είναι περισσότερες από τις αποχωρήσεις, γεγονός που αποτελεί επιβεβαίωση της δυναμικής της απασχόλησης στον κλάδο, όπως προαναφέρθηκε,

β) ο μεγάλος αριθμός αποχωρήσεων και προσλήψεων, ο οποίος αποτελεί σαφή ένδειξη ότι υποχωρεί η σταθερότητα στην απασχόληση και μάλλον επεκτείνεται η προσωρινή απασχόληση, ιδίως εφόσον εξεταστούν τα σχετικά ισοζύγια ανά έτος, αλλά και συνολικά στην 6ετία 2013-2018.

Πίνακας 2. ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΩΡΗΣΕΙΣ στον χώρο των μίντια

ΕΤΟΣ	2013 (από 01.03.2013)	2014	2015	2016	2017	2018 Έως 31.08.18	01.09 Έως 24.09.18	03/2013-10/2018
ΤΥΠΟΣ	**ΠΛΗΘΟΣ**	**ΠΛΗΘΟΣ**	**ΠΛΗΘΟΣ**	**ΠΛΗΘΟΣ**	**ΠΛΗΘΟΣ**	**ΠΛΗΘΟΣ**	**ΠΛΗΘΟΣ**	**ΣΥΝΟΛΟ**
Προσλήψεις	906	1.540	1.938	1.447	2.576	1.382	227	10.016
Γενικό άθροισμα	**906**	**1.540**	**1.938**	**1.447**	**2.576**	**1.382**	**227**	**10.016**
Παραιτήσεις	354	511	582	607	877	574	79	3.584
Απολύσεις με προειδοποίηση	22	4	35	25	14	6	2	108
Απολύσεις χωρίς προειδοποίηση	426	412	527	427	741	323	37	2.893
Δηλώσεις για ΣΟΧ και Συμβ. Έργου	157	264	336	350	443	423	15	1.988
Γενικό άθροισμα	**1.087**	**1.191**	**1.480**	**1.409**	**2.075**	**1.326**	**133**	**8.701**
Ισοζύγιο	**-181**	**+349**	**+458**	**+38**	**+501**	**+56**	**+94**	**+1.315**

Πηγή: Πληροφοριακό Σύστημα Εργάνη ΣΤΕΠ92_273. Ροές απασχόλησης (προσλήψεις-αποχωρήσεις. Επεξεργασία Απόστολος Καψάλης

6 Σωτήρχου Ιωάννα, «Η ενημέρωση-κονσέρβα δηλητηρίασε τον Τύπο, η κρίση τον αποτελειώνει», Εφημ. Συντακτών, 5/10/2015, http://www.efsyn.gr/arthro/i-enimerosi-konserva-dilitiriase-ton-typo-i-krisi-ton-apoteleionei-0.

Ωστόσο, πρέπει να διευκρινιστεί ότι δεν αφορούν όλες οι αποχωρήσεις σε απολύσεις, οπότε θα ήταν εφικτή η ενεργοποίηση προστατευτικών για τους εργαζόμενους διατάξεων (για παράδειγμα η αποζημίωση απόλυσης ή η επιδότηση της ανεργίας). Αντιθέτως, από τη μια είναι πολύ μεγάλος ο αριθμός των παραιτήσεων/ οικειοθελών αποχωρήσεων, ο οποίος αντιστοιχεί στο 41% του συνόλου των αποχωρήσεων και από την άλλη επίσης σημαντικός ο αριθμός των περιπτώσεων λήξης της διάρκειας μιας προσωρινής/ ελαστικής σχέσης εργασίας σε ποσοστό 23% επί του συνόλου των αποχωρήσεων.

Άρα οι απολύσεις με ή άνευ προειδοποίηση δεν αφορούν παρά σε μόλις έναν στους τρεις αποχωρήσαντες από την εργασία τους εργαζόμενους στον χώρο των μίντια. Σημειωτέον ότι από τα μητρώα ανέργων της ΕΣΗΕΑ προκύπτει ότι την περίοδο 2009-2016 δηλώθηκαν στην Ένωση 1.480 απολύσεις δημοσιογράφων.

V. Παραβατικότητα στις εργασιακές σχέσεις

Από μια συνδυαστική μελέτη του συνόλου των διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων θα μπορούσαν να προκύψουν σοβαρές ενδείξεις για το ότι εν πρώτοις τα ποσοστά **αδήλωτης εργασίας** στα επαγγέλματα του κλάδου της ενημέρωσης είναι αρκετά υψηλά, ενδεχομένως της τάξης ακόμη και του 50%. Αυτό το **πέμπτο συμπέρασμα** προκύπτει αν ληφθούν υπόψη τα δεδομένα από τις έρευνες εργατικού δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ σε συνάρτηση με τις πλέον πρόσφατες (25/09/2018, ώρα 00.00) καταγραφές του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ για την πραγματική απεικόνιση της απασχόλησης, όπως αποτυπώνεται στον επόμενο **Πίνακα 3**.

Πίνακας 3. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΡΓΑΝΗ ΣΤΕΠ92_273_ΡΟΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: 25/09/2018, ΩΡΑ 00.00)

ΣΤΕΠ92	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑ ΣΤΕΠ 92	ΑΡΙΘΜΟΣ
273002	ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΕΣ, ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	**7**
273024	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ	**8**
273030	ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΣΕΠΗΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ	**96**
273033	ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΔΕΛΤΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΟΙΝΟ	**2**
273007	ΘΕΑΤΡΙΚΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	**1**
273016	ΚΕΙΜΕΝΟΓΡΑΦΟΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ	**106**
273000	ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ, ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	**1.840**
273048	ΣΕΝΑΡΙΟΓΡΑΦΟΙ	**3**
273011	ΕΚΔΟΤΕΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΜΟΔΑΣ ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ	**11**
273026	ΜΟΥΣΙΚΟΚΡΙΤΙΚΟΙ	**2**
273041	ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ (ΚΕΙΜΕΝΟΓΡΑΦΟΙ)	**2**
273036	ΣΧΟΛΙΑΣΤΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ	**2**

273005	ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΩΝ ΒΟΗΘΟΙ	**23**
273001	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ	**2.626**
273047	ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ, ΣΧΟΛΙΑΣΤΕΣ	**5**
ΣΤΕΠ92	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑ ΣΤΕΠ 92	**ΑΡΙΘΜΟΣ**
273009	ΔΙΟΡΘΩΤΕΣ ΔΟΚΙΜΙΩΝ ΑΠΟ ΟΘΟΝΗ	**33**
273010	ΔΟΚΙΜΙΟΓΡΑΦΟΙ	**71**
273017	ΚΕΙΜΕΝΟΓΡΑΦΟΙ, ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ	**11**
273029	ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	**5**
273043	ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ	**67**
273008	ΔΙΑΣΚΕΥΑΣΤΕΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ	**2**
273012	ΕΚΔΟΤΕΣ ΤΥΠΟΥ ΓΕΝΙΚΑ	**2**
273039	ΡΑΔΙΟΣΧΟΛΙΑΣΤΕΣ-ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ	**16**
273	ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ, ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	**38**
2730	ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ, ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	**119**
273044	ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΑΡΘΡΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ	**405**
273003	ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ	**56**
273004	ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ	**77**
273014	ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ	**56**
273038	ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ (ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ)	**9**
273040	ΡΕΠΟΡΤΕΡ, ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	**349**
273034	ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΣΗΡΙΑΛΣ	**1**
273042	ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΑΓΓΕΛΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ	**4**
273046	ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ, ΔΙΟΡΘΩΤΕΣ ΔΟΚΙΜΙΩΝ	**259**
Γενικό άθροισμα		**6.314**
Σύνολο εργαζομένων στα μίντια		***96% ή 6.059***

Πηγή: Εργάνη

Από τον παραπάνω πίνακα συνάγονται τα εξής. Σήμερα (24/9/2018 12.00μμ τα μεσάνυχτα) οι μισθωτοί στον χώρο των μίντια είναι περίπου 6.000, εφόσον το 96% των εργαζομένων στη στατιστική κλαδική κατηγοριοποίηση της ΕΛΣΤΑΤ (ΣΤΕΠ_92_273) ασκούν επάγγελμα σχετικό με την ενημέρωση (με **ροζ χρώμα** στο Πίνακα 3) εκ των οποίων οι περισσότεροι δηλώνονται ως δημοσιογράφοι (2.600 άτομα). Συνεπώς, η συντριπτική πλειοψηφία των 12.000 περίπου μισθωτών του ίδιου κωδικού που καταγράφονται από την ΕΛΣΤΑΤ (**Πίνακας 1**) το 2018, θα μπορούσε να υποτεθεί ότι είναι κατά τεκμήριο εργαζόμενοι στο χώρο των μίντια. Από αυτούς, όμως, μόνον οι 6.000 (50%) είναι δηλωμένοι στο σύστημα ΕΡΓΑΝΗ.

Εκτός όμως από την ένδειξη για πολύ υψηλό ποσοστό πλήρως αδήλωτης εργασίας, διαμορφώνονται εξίσου ισχυρές ενδείξεις για την ύπαρξη και άλλων φαινομένων παραβατικότητας στην αγορά εργασίας στο χώρο των ΜΜΕ. Κατά πρώτον, το 2018 διατηρείται σημαντικός ο αριθμός των μη μισθωτών, περίπου 2.500 άτομα ή το 16% των απασχολούμενων (**Πίνακας 1**) πολλοί εκ των οποίων πιθανόν να απασχολούνται με όρους πλημμελώς δηλωμένης εργασίας (ψευδο-αυτοαπασχόληση).

Σε κάθε περίπτωση, δεύτερον, από τον **Πίνακα 3** συμπεραίνεται ότι είναι πολύ πιθανόν κατά την υποβολή των δηλώσεων της αναγγελίας πρόσληψης να μην αποτυπώνεται αληθώς ή ακριβώς η επαγγελματική ειδικότητα ή ο υπο-κλάδος απασχόλησης του προσλαμβανόμενου. Για παράδειγμα δεν φαίνεται να ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα το γεγονός ότι μόνο 67 εργαζόμενοι απασχολούνται σε όλη τη χώρα ως αθλητικοί συντάκτες ή ότι μόνο 2 εργαζόμενοι απασχολούνται ως σχολιαστές αθλητικών γεγονότων (με **γκρι χρώμα** στον **Πίνακα 3**).

Επιπλέον, όπως συχνά καταγγέλλεται από εργαζόμενους στον κλάδο της ενημέρωσης είναι πολύ συχνό το φαινόμενο τυπικά η ασφάλιση του εργαζομένου να γίνεται από έναν εργοδότη (πχ εφημερίδα), ενώ παρέχεται παράλληλη απασχόληση (και) σε άλλο (ηλεκτρονικό) μέσο χωρίς ασφάλιση. Τέλος, όπως προκύπτει και από τον επόμενο **Πίνακα 4** το συνολικό άθροισμα των ποσών των επιβεβλημένων προστίμων από το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας για παραβίαση της εργατικής νομοθεσίας τη περίοδο 2010-2017 αγγίζει τα 2,5 εκατ. ευρώ.

Πίνακας 4. ΕΛΕΓΧΟΙ ΚΑΙ ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΕΠΕ

ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ – ΣΥΝΟΛΟ
(εκδοτικές δραστηριότητες και δραστηριότητες προγραμματισμού και ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών)

ΕΤΗ	ΕΛΕΓΧΟΙ	ΠΡΟΣΤΙΜΑ	ΠΟΣΑ	ΜΗΝΥΣΕΙΣ/ ΜΗΝ. ΑΝΑΦΟΡΕΣ
2010	209	73	174,400	62
2011	354	51	356,350	150
2012	329	101	595,050	117
2013	267	46	346,546	120
2014	280	46	311,420	81
2015	211	30	165,434	61
2016	235	37	169,884	43
2017	168	48	349,595	47

Πηγή: ΟΠΣ-ΣΕΠΕ

VI. Συμπερασματικά

Από όλα όσα προηγήθηκαν επιβεβαιώνεται η γενική πεποίθηση ότι ο χώρος των μίντια, μολονότι εμφανίζει τάσης ενίσχυσης της απασχόλησης, ταλανίζεται διαχρονικά από υψηλά ποσοστά ανεργίας. Ταυτόχρονα, ιδίως σε περιόδους ισχυρής κρίσης εργασίας, εντείνονται τα φαινόμενα ελαστικοποίησης των εργασιακών σχέσεων, με κύρια χαρακτηριστικά την επισφάλεια της θέσης εργασίας, την ανακύκλωση εργαζομένων, την περιορισμένη εφαρμογή της προστασίας από την απόλυση και την πολυδιάστατη παραβατικότητα στην αγορά εργασίας.

Οι καταστάσεις αυτές καταγράφονται σε ένα αρρύθμιστο νομικά εργασιακό τοπίο, με την ευρεία διάδοση κάθε είδους ελαστικών εργασιακών σχέσεων, με σημαντικές μειώσεις στις αποδοχές, με μεγάλες καθυστερήσεις στην καταβολή των δεδουλευμένων, με ομαδικές απολύσεις και με κλεισίματα επιχειρήσεων, χωρίς εξασφαλισμένη προστασία των εργαζομένων. Στο περιβάλλον αυτό δεσπόζει η σχεδόν καθολική απουσία συλλογικών συμβάσεων εργασίας[7] που συνεπάγεται την απόλυτη κυριαρχία της ατομικής διαπραγμάτευσης, τουλάχιστον από το 2010 και μετά, όταν έληξαν οι τελευταίες διετούς διάρκειας ΣΣΕ του 2008.

Ταυτόχρονα, τα τελευταία χρόνια ο χώρος των μίντια διακρίθηκε χάρη σε εμβληματικές συλλογικές απόπειρες διασφάλισης της ελευθεροτυπίας και των θέσεων απασχόλησης, με υποδειγματικές δράσεις αλληλεγγύης, απεργιακές κινητοποιήσεις και άλλες ενεργητικές μορφές διεκδίκησης, όπως οι καταλήψεις και τα αυτό-διαχειριζόμενα σχήματα. Γίνεται δε εύκολα αντιληπτό ότι η αυξημένη συνδικαλιστική συμμετοχή και η σταδιακή επαναφορά των θεσμικών και των μισθολογικών όρων εργασίας σε ολόκληρο τον κλάδο, δεν θα διασφαλίσει μόνο την αναβάθμιση των όρων εργασίας, αλλά θα επαναφέρει και τη δημοκρατία στους χώρους δουλειάς.

Μια τέτοια εξέλιξη θα είναι ευρύτερα επωφελής αφενός για τον κόσμο της εργασίας, γιατί θα έχει πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα και σε άλλους κλάδους απασχόλησης και αφετέρου για την ίδια τη χώρα, διότι θα συμβάλει στην αποκατάσταση ενός ακόμη θύματος της οικονομικής κρίσης: της αδέσμευτης ενημέρωσης και της ανεξάρτητης δημοσιογραφίας.

---

7 Εξαίρεση αποτελεί το επάγγελμα των τεχνικών ραδιοφωνίας, εφόσον, συνήθως, μέσα από τη διαδικασία μέσω ΟΜΕΔ ρυθμίζονται συλλογικά οι εργασιακές σχέσεις των μελών της εργατικής (ΕΤΕΡ) και της εργοδοτικής (ΕΙΙΡΑ) οργάνωσης. Μόλις πρόσφατα (26/10/2018) η ΣΣΕ κηρύχθηκε γενικώς υποχρεωτική με απόφαση της Υπουργού Εργασίας.